

ŠKOLNÍ PROGRAM PRIMÁRNÍ PREVENCE

PRO ŠKOLNÍ ROK 2020/2021

Školní metodik prevence: Mgr. Andrea Vodičková

Základní a Mateřská škola Vrchotovy Janovice

257 53, Vrchotovy Janovice 95

www.vrchotovyjanovice-skola.cz

Obsah

Úvod.....	3
Cíle programu.....	3
Dlouhodobé cíle:.....	3
Střednědobé cíle:	3
Krátkodobé cíle:	4
Cílové skupiny.....	4
Vytyčení rizikového chování.....	5
Personální zajištění a realizace preventivních aktivit	5
Ředitel školy PhDr. Bohumír Hašek,	5
Školní metodik prevence Mgr. Andrea Vodičková	6
Koordinátor inkluze Mgr. Iva Krausová.....	6
Výchovný poradce Mgr. Yvona Kohoutková.....	6
Třídní pedagogové	6
Ostatní pedagogové	7
Metody a formy práce.....	7
Tým, jeho vzdělávání a supervize	7
Primární prevence v rámci výuky	8
První stupeň	8
Druhý stupeň.....	9
Spolupráce s rodiči	9
Volnočasové aktivity ve škole.....	10
Spolupráce s odborníky a dalšími institucemi.....	10
Oblast školství:	10
Oblast zdravotnictví:.....	10
Ostatní organizace a instituce	10
Řešení přestupků	11
Metody práce.....	13
Metodické materiály, učební materiály a jiné pomůcky.....	14
Podklady pro vypracování MPP.....	15
Plánované akce školy na školní rok 2020/2021	16

Úvod

Problematika rizikového chování včetně zneužívání návykových látek se týká i populace mládeže a dětí školního věku. Děti, které navštěvují ZŠ, patří k nejohroženější skupině.

Tudíž je velmi důležité zahájit primární prevenci právě v době základní školní docházky a poskytnout žákům co nejvíce informací formou, která je přiměřená jejich věku.

Z tohoto důvodu i naše škola připravuje a realizuje program primární prevence rizikového chování včetně primární prevence užívání návykových látek.

Cíle programu

- Prevence zneužívání návykových látek u dětí
- Prevence sociálně patologických jevů – šikana, vandalství,...
- Posilovat komunikační schopnosti
- Posilovat sebevědomí, sebedůvěru
- Učit schopnostem řešení konfliktů a krizových situací
- Vštěpovat mravní a morální hodnoty
- Pěstovat a posilovat právní vědomí
- Učit využívat volný čas

Dlouhodobé cíle:

Ve spolupráci s rodiči a okolím žáka formovat jeho osobnost, která je s ohledem na svůj věk schopná orientovat se v dané problematice, zkoumat ji, ptát se a správně se rozhodovat.

Osobnost, která si bude vážit svého zdraví, bude si umět zorganizovat svůj vlastní volný čas a bude umět zvládat sociální dovednosti.

Prohlubovat komunikační dovednosti mezi učitelem, rodiči a žákem, posilovat sebevědomí, sebeúctu a toleranci, schopnost řešení konfliktů a překonávání překážek.

Střednědobé cíle:

- Pravidelná práce s třídním kolektivem – třídní učitel, pedagogové, ŠMP, VP
- Podpora žáků ke spolupráci, řešení společných záležitostí – školní parlament, skupinové projekty

- Podpora zájmu rodičů o dění ve škole – prezentace školy na webových stránkách, akce školy
- Dále vzdělávat a podporovat další vzdělání pedagogických pracovníků
- Pravidelné třídnické hodiny za účelem stálého a včasného monitorování tříd, třídních kolektivů – včasné odhalení problému

Krátkodobé cíle:

- Zapojovat děti do aktivit školy
- Podporovat aktivity zaměřeny na vhodné využití volného času dětí v aktivitách školy - kroužky
- Řešit aktuální problémové situace v oblasti rizikového chování
- Vedení třídnických hodin
- Nabídnout besedy s odborníky v oblasti PP rodičům našich žáků, zajistit pro rodiče informační materiály k problematice rizikového chování

Cílové skupiny

- **Všichni žáci základní školy**, se zvláštním přihlédnutím k dětem ze sociálně slabšího a málo podnětného rodinného prostředí, dětem jiných národností, dětem s nedostatečným prospěchem a s některými typy specifických vývojových poruch chování.
- **Pedagogové**
- **Rodiče** dětí navštěvujících naši školu. Zvláštní pozornost je věnována skupinám rodičů tříd, kde se vyskytly negativní jevy jako šikana, nebo výskyt drog. Individuální pozornost je pak věnována rodičům žáků, u kterých byl zjištěn výskyt návykových látek, konzumace alkoholu a kouření, rodičům žáků – agresorů v případech šikany.

Vytyčení rizikového chování

Prevence sociálně patologických jevů předchází rizikovému chování žáku zejména v těchto oblastech:

- záškoláctví
- šikana, kyberšikana, rasismus, xenofobie
- vandalismus
- kriminalita, delikvence
- užívání návykových látek (tabák, alkohol, omamné a psychotropní látky (OPL) a onemocnění HIV/AIDS a dalšími infekčními nemocemi souvisejícími s užíváním návykových látek
- závislost na politickém a náboženském extremismu
- netolismus (virtuální drogy) a patologické hráčství (gambling)

Dále prevence spočívá v rozpoznání a včasné intervenci v těchto oblastech:

- domácí násilí
- týrání a zneužívání dětí, včetně komerčního sexuálního zneužívání
- ohrožování mravní výchovy mládeže
- poruch příjmu potravy (mentální bulimie, mentální anorexie)

Personální zajištění a realizace preventivních aktivit

Ředitel školy PhDr. Bohumír Hašek,

- Zodpovídá za realizaci preventivního programu
- Je součástí preventivního týmu
- Jedná s žáky a rodiči žáků

Školní metodik prevence Mgr. Andrea Vodičková

- Sestavuje ŠPPP
- Mapuje výskyt rizikového chování ve škole
- Řeší a vede evidenci o rizikovém chování ve škole
- Zajišťuje a organizuje preventivní akce a programy pro žáky školy
- Spolupracuje s vedením školy, pedagogy, třídními učiteli, VP, rodiči

Koordinátor inkluze Mgr. Iva Krausová

- Komunikuje s PPP a SPC
- Vyřizuje agendu školy v oblasti inkluze, integrace
- Spolupracuje s vedením školy, pedagogy, třídními učiteli, VP, ŠMP, PPP, SPC, psychology a jinými odborníky

Výchovný poradce Mgr. Yvona Kohoutková

- Eviduje žáky s SPU, integrované žáky
- Pomáhá při tvorbě IVP
- Vede profesní orientaci žáků
- Spolupracuje s PPP, SPC, vedením školy, pedagogy, třídními učiteli, VP, ŠMP, psychology a jinými odborníky

Třídní pedagogové

- Pozorují vztahy ve třídách a třídních kolektivech i napříč těmito kolektivy
- Řídí dění ve třídě, podílejí se na aktivitách primární prevence
- Podílejí se na realizaci preventivních aktivit školy

Ostatní pedagogové

- Mapují vztahy mezi žáky ve třídě i mimo ni
- Podílejí se na realizaci preventivních aktivit školy

Metody a formy práce

V rámci výuky budou kromě tradičních metod práce využívány také další metody:

- aktivní sociální učení
- výklad (informace)
- individuální přístup k žákům
- samostatná práce (výtvarné, slohové, referáty...)
- přednášky, besedy
- dramatická výchova, sociální hry, hraní rolí, obhajoba názoru, trénování způsobu odmítání nabídky drog...
- párová skupinová práce ve třídě apod.

Tým, jeho vzdělávání a supervize

Základ týmu tvoří školní metodik prevence, výchovný poradce, koordinátor inkluze a ředitel školy, kteří zajišťují činnost školního poradenského pracoviště. Do týmu patří celý kolektiv pedagogů, především však třídní učitelé.

Hlavní podíl na dalším rozvíjení znalostí a dovedností související s prevencí rizikového chování spočívá v samostudiu všech učitelů školy. Pro pedagogy podílející se na realizaci ŠPPP je metodickým pomocníkem školní metodik prevence, který pro ně vyhledává nové informace a podněty. Supervizi nad ŠPPP naší školy zajišťuje okresní metodik prevence, který také metodicky vede ŠMP.

Primární prevence v rámci výuky

Primární prevence bude realizována v rámci témat obsažených v ŠVP a to zejména v předmětech:

- Výchova ke zdraví
- Výchova k občanství
- Chemie, přírodopis, přírodověda
- Prvouka
- Vlastivěda, zeměpis a dějepis
- Český jazyk
- Tělesná výchova
- Výtvarná výchova, pracovní činnosti

Dále bude program realizován v rámci volnočasových aktivit nebo při jakékoli vhodné příležitosti, např. dotazy dětí, schůzka rodičů, problém ve třídě.

První stupeň

Po pěti letech mají děti umět:

- definovat rodinu jako zázemí a útočiště
- zvládat rozdíly v komunikaci s dětmi a dospělými
- mít základní sociální dovednosti
- umět se chránit před cizími lidmi
- mít základní zdravotní návyky
- umět si správně zorganizovat svůj volný čas
- umět rozlišit léky a návykové látky
- znát přesné informace o alkoholu, tabáku a dalších návykových látkách
- znát následky užívání návykových látek
- umět odmítnout

Druhý stupeň

Práce na druhém stupni je velmi náročná na koordinaci. Je třeba probrat všechna témata tak, aby se nepřekrývala a nedocházelo k přesycení žáků informacemi. K práci s různými tématy lze využít metod výkladu, samostatné práce, práce s médii, projektové vyučování, skupinové práce, besed, přednášek.

Žáci před opuštěním ZŠ mají znát a umět:

- pojmenovat základní návykové látky,
- znát jejich účinky na lidský organismus,
- orientovat se v problematice závislosti,
- znát základní právní normy,
- vědět, kde jsou kontaktní místa pro danou problematiku,
- posilovat své sebevědomí,
- správně se rozhodovat, odmítat,
- zaujímat zdravé životní postoje,
- orientovat se v problematice sexuální výchovy,
- bránit se různým formám násilí, vědět, kde hledat pomoc,
- zvládat základní sociální dovednosti.

Spolupráce s rodiči

Problémy spojené s různými formami rizikového chování je třeba řešit ve vzájemné spolupráci. Pro zajištění efektivity programu je důležitá informovanost rodičů a žáků. Rodiče jsou informováni na třídních schůzkách, na webových stránkách.

Rodiče mohou využívat konzultační hodiny ŠMP a výchovného poradce. Po předchozí domluvě je možná konzultace s kterýmkoli z pedagogických pracovníků naší školy. Pokud nastanou výchovné či výukové problémy budou rodiče pozváni do školy a budeme hledat společné řešení daného problému, případně škola doporučí jak postupovat dále nebo na jaké speciální instituce se obrátit. Žáci i rodiče jsou seznámeni se školním řádem a s případným

řešením přestupků.

Výchovná opatření jsou rodičům sdělována písemnou formou.

Volnočasové aktivity ve škole

Škola nabízí:

- Sportovní kroužek – florbal
- Příprava na přijímací zkoušky – český jazyk, matematika
- Využití žákovské knihovny
- Školní družina
- Výtvarný kroužek
- Čtenářský klub

Spolupráce s odborníky a dalšími institucemi

Oblast školství:

- Pedagogicko – psychologická poradna
- Podpora vzdělávání pedagogů
- Odborná práce s dětmi ohroženými rizikovým chováním

Oblast zdravotnictví:

Škola bude nadále spolupracovat s dětskou lékařkou, vést konzultace o problémových děti v kooperaci s rodiči a společně hledat východiska.

Ostatní organizace a instituce

- K – centrum benešov
- Pedagogicko – psychologická poradna
- Úřad městyse Vrchotovy Janovice
- Policie ČR
- Úřad práce

- Ochrana fauny Votice
- Kulturní střediska a organizace
- OSPOD

Řešení přestupků

Školní řád zakazuje žáků školy používat návykové látky ve škole i mimo školu.

Dále vymezuje pravidla chování ve škole a zacházení s majetkem školy. Žáci jsou se školním řádem seznámeni vždy první den každého školního roku a dále i v průběhu roku. Se školním řádem a sankcemi v případě jeho porušení jsou seznámeni i rodiče.

Žákům je přísně zakázáno nošení, držení, distribuce a zneužívání návykových látek. Žáci jsou povinni chránit své zdraví i zdraví svých spolužáků, každý úraz a zranění musí neprodleně hlásit některému z pedagogů. Ve škole i mimo ni musí chování žáků odpovídat všem morálním zásadám a právnímu řádu ČR.

Projevy šikany, tj. násilí, omezování osobní svobody, ponižování, apod. a to jak ve vztahu žáků mezi sebou tak ve vztahu učitel – žák, žák – učitel jsou přísně zakázány, a jsou považovány za hrubý přestupek.

V případě neúspěšné prevence, když se vyskytnou žáci kteří budou podezřelí ze zneužívání návykových látek, jejich distribuce apod., bude přistoupeno k následujícím opatřením podle pokynů MŠMT.

- Škola pozve nejrychlejší cestou rodiče žáka k jednání, seznámí je se všemi skutečnostmi případu, porušením školního řádu návrhem výchovného opatření, který schválila a doporučila pedagogická rada, doporučí rodičům specializovanou pomoc odborníků, vyhotoví z tohoto jednání 2 zápisy (jeden pro rodiče, druhý škole), nabídne rodičům pomoc – monitorování, pravidelné schůzky, rodič + třídní učitel, školní metodik prevence, výchovný poradce
- Třída, v níž se problém objevil, bude monitorována a budou v ní pracovat odborníci primární prevence
- V případě nezájmu rodičů škola uvědomí sociální prevenci, oddělení péče o dítě, sociální odbor OÚ

- V případě distribuce drog oznámí věc Policii ČR

V případech závažných kázeňských problémů, jako je neúcta vůči pedagogickému pracovníku, závažné neuposlechnutí pokynu pedagogického pracovníka, verbálně agresivní chování vůči němu, jeho fyzické napadení, šikana, rvačka s následky zranění, či materiální újmy, poškozování školního majetku, poškozování cizího majetku, krádeže, podvody, lhaní)

- Situace se řeší vždy individuálně, s ohledem zejména na osobnost žáka a jeho osobní charakteristiky, aktuální zdravotní a psychický stav, jeho rodinné zázemí, postavení žáka v třídním kolektivu a možnostem školy
- Při řešení výjimečných situací v rámci školy je důležitá spolupráce všech pedagogických pracovníků, zvláště pak výchovných poradců, školního metodika prevence, vedení školy a třídního učitele
- Každý pedagog je povinen o každém závažném kázeňském problému informovat vedení školy
- Závažné kázeňské problémy řeší s pověřením školy nebo zástupce ředitele školy minimálně dva pedagogové a výchovný poradce nebo školní metodik prevence
- K účinnému řešení výjimečných situací je bezpodmínečně nutná spolupráce rodičů
- Při řešení výjimečných situací je také nutno přihlídnout k věku dítěte a jeho možnostem, zvláště pak rozumovým a stupni mentálního vývoje, zvláště charakteru a jiných osobnostně a sociálně psychologických vlastností
- Při jednání s rodiči o závažném kázeňském problému, kromě jiných, je vždy přítomen ředitel školy, výchovný poradce nebo školní metodik prevence, o jednání se vždy vede protokol
- O šetření závažných kázeňských problémů se vyhotovuje zápis, který obsahuje zvláště výpovědi žáků, které mohou být opatřeny i jejich podpisem
- Pedagog musí jednat vždy v zájmu dítěte
- Důležité je, aby bylo žákovi dáno najevo, že pedagog neodsuzuje jeho osobu jako takovou, ale pouze jeho jednání, vždy přistupuje k řešení s pedagogickým taktem a etikou
- Při udělení trestu je důležité, aby ho žák pochopil a přijal, jinak pozbývá na účinnosti

Preventivní program bude pravidelně aktualizován a doplňován dle potřeb.

Metody práce

V rámci výuky budou mimo standardních metod používány i další metody, které se osvědčily.

- Aktivní sociální učení
- Výklad
- Samostatná práce
- Přednášky, besedy
- Diskuze, vyjadřování a obhajování vlastních názorů
- Dramatická výchova
- Hry na sebepoznávání
- Rolové hry, situační hry, sociální hry
- Odmítání drogy
- Párové a skupinové práce
- Návuk verbální a neverbální komunikace
- Výtvarné soutěže na téma: zdraví, zdravá výživa, práva dítěte, boj proti kouření
- Vytvoření třídních pravidel
- Vytvoření důvěry mezi žáky a mezi žáky a učiteli
- Pěstování právního vědomí
- Umožnění zažívat úspěch, radost,
- Chválení
- Projekty na preventivní téma
- Dokumentární filmy s tématy prevence a následná reflexe

Metodické materiály, učební materiály a jiné pomůcky

Seznam literatury:

- Mládež a kouření, MUDr. A. Svobodová a kol.
- Co máme vědět o AIDS (příručka pro učitele ZŠ)
- Katalog služeb poskytovaných v protidrogové prevenci
- Zdravý způsob života a prevence závislostí, Nováková
- Romantické období končí, MUDr. K. Nešpor
- Sport bez dopingu
- Výchovné poradenství – Sociální prevence, prevence kriminality a drogových závislostí
- Prevence problémů působených návykovými látkami na školách, MUDr. K. Nešpor a kol.
- Tajná zpráva z planety X-III (alkohol, drogy, hry a jóga), MUDr. K. Nešpor
- Příručka pro mladé spolupracovníky programu Fit 2001
- Fit in 2001, MUDr. K. Nešpor
- Zásady efektivní primární prevence, MUDr. K. Nešpor a kol.
- Mládež, společnost a stát (odborný bulletin)
- Alkohol a drogy a vaše děti, MUDr. K. Nešpor, PhDr. L. Csémy
- Jak předcházet problémům s návykovými látkami na ZŠ a SŠ, MUDr. K. Nešpor
- Proč ???, MUDr. J. Beran a kol.
- Drogová závislost, MUDr. J. Presl
- Bulletin 3/96 Národní protidrogové centrály Praha
- Metodika protidrogové prevence pro pedagogy
- Pedagogové proti drogám
- Prevence obchodu se ženami
- Děti a drogy, Illes

- Týká se to i mě, MUDr. K. Nešpor
- Problémy s návykovými látkami ve školním prostředí, MUDr. K. Nešpor a kol
- Pomoc v nesnázích, PhDr. L. Benešová

Brožury:

- Život bez drog
- Vyber si zdraví
- Řekni drogám NE!
- Můj kamarád bere drogy, co mám dělat
- Drogy, jak vlastně vypadají
- Sport bez dopingů

Učebnice:

- Občanská a rodinná výchova 6, 7, 8, 9 (Fraus)
- Zdravý životní styl I, II

Časopisy:

- Prevence

Podklady pro vypracování MPP

Zákony:

- Zákon č. 561/2004 Sb. Školský zákon
- Zákon č. 65/2017 Sb. O ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek
- Zákon č. 563/2004 Sb. O pedagogických pracovnících

Vyhlášky:

- Vyhláška č. 72/2005 Sb. O poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních

Metodická doporučení a pokyny:

- Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č.j. MSMT-21149/2016)
- Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (Dokument MŠMT č.j.: 21291/2010-28)

Strategie a koncepce MŠMT:

- Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019 – 2027
- Akční plán realizace Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019 – 2021

Plánované akce školy na školní rok 2020/2021

- Vytvoření třídních pravidel, výchova k toleranci, ke spolupráci, vzájemné podpoře, vést ke schopnosti empatie, vyjádření svých emocí, nácvik komunikačních a sociálních dovedností
- Plavecký výcvik
- Lyžařský výcvik
- Projekt „Kdo si hraje, nezlobí“ – 1. a 2. třída
- Vánoční jarmark (prosinec)
- Jeden svět na školách (březen)
- Světový den bez tabáku (květen)
- Mezinárodní den proti drogám (červen)
- Možnost využití schránky důvěry
- Nástěnky
- Účast na sportovních akcích

- Školní parlament
- Barevný den
- Den s ISZ
- Den ředitele školy
- Beseda s PČR
- TEPfactor